

Trygg-Hansa Allmänna Avtalsbestämmelser och Definitioner

Version 15

Beteckning A 2

2022-04-01

Allmänna avtalsbestämmelser

Innehållsförteckning

1 ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER	3
1.1 FÖRSÄKRINGSTIDEN OCH FÖRNYELSE AV FÖRSÄKRINGEN.....	3
1.2 RÄTT ATT SÄGA UPP FÖRSÄKRINGEN UNDER FÖRSÄKRINGSTIDEN	3
1.3 PREMIEBETALNING.....	4
1.3.1 Första premie	4
1.3.2 Premie vid förnyat avtal.....	4
1.3.3 Tilläggspremie under försäkringstiden ..	4
1.3.4 Uppdelad premie	5
1.3.5 Skatter	5
1.3.6 Valutadag	5
1.4 PREMIEÅTERBETALNING NÄR FÖRSÄKRINGSAVTALET UPPHÖR I FÖRTID	5
1.5 UPPLYSNINGSPLIKT OCH RISKÖKNING	6
1.5.1 Upplysningsplikt	6
1.5.2 Påföljd vid åsidosättande av upplysningsplikt	6
1.5.3 Riskökning.....	6
1.5.4 Upplysningsplikt och riskökning för annat än försäkringstagarens förhållanden	7
1.5.5 Framkallande av försäkringsfall	7
1.6 RÄDDNINGSPLIKT	7
1.6.1 Räddningsplikt	7
1.6.2 Åsidosättande av räddningsplikt.....	7
1.7 ALLMÄNNA UNDANTAG/ ERSÄTTNINGSBEGRÄNSNINGAR.....	8
1.8 REGRESS, ÅTERKRAV OCH DUBBELFÖRSÄKRING	9
1.8.1 Regress	9
1.8.2 Återkrav	10
1.8.3 Dubbelförsäkring.....	10
1.9 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER	10
1.10 TVIST OM VÄRDERING	11
1.11 KVITTNINGSFÖRBEHÅLL.....	11
1.12 FORCE MAJEURE.....	11
1.13 PRESKRPTION OCH PREKLUSION.....	11
1.14 TILLÄMPLIG LAG	12
1.19 DEFINITIONER - FÖRKLARINGAR.....	12
1.20 SANKTIONSKLAUSUL	25

1 Allmänna avtalsbestämmelser

1.1 Försäkringstiden och förnyelse av försäkringen

Försäkringstiden anges i försäkringsbrevet och är avtalstiden för försäkringen. Tecknas försäkringen på begynnelse dagen räknas försäkringstiden från det klockslag då försäkringsavtalet ingås. Saknas utredning om vilken tid på dygnet som avtalet har ingåtts, ska det anses ha skett klockan 12.00 på dagen.

Om försäkringen ska tecknas genom att *försäkringstagaren* betalar premien, inträder Trygg-Hansas ansvar dagen efter den dag då premien betalades. Det gäller också om försäkringen i annat fall är giltig bara om premien betalas innan *försäkringstiden* börjar.

Första och andra styckena gäller inte om annat har avtalats.

Vid försäkringstidens slut förnyas försäkringen automatiskt för en ny försäkringstid om ett år i sänder, om inte försäkringstagaren eller Trygg-Hansa meddelar den andre senast 30 dagar före försäkringstidens slut att försäkringen inte skall förnyas.

Försäkrad som går i konkurs under försäkringstiden äger dock inte rätt att få försäkringen förnyad utan denna upphör, utan uppsägning, att gälla vid försäkringstidens slut.

Om högre premie eller ändrade villkor skall gälla för den nya försäkringen, skall Trygg-Hansa meddela ändringarna senast i samband med premiefaktureringen. Försäkringstagaren har därvid rätt att senast 14 dagar efter meddelandet, genom underrättelse till Trygg-Hansa hindra förnyelse av försäkringen eller om förnyelse redan har skett, säga upp försäkringen till omedelbart upphörande.

Om försäkringen är tecknad genom ett internationellt försäkringsprogram som avtalats mellan ett utländskt bolag inom en koncern som *försäkringstagaren* tillhör och en utländsk försäkringsgivare, förnyas dock försäkringen endast efter instruktion om detta till Trygg-Hansa från den utländska försäkringsgivaren.

1.2 Rätt att säga upp försäkringen under försäkringstiden

Försäkringstagarens rätt att säga upp försäkringen
Försäkringstagaren har rätt att säga upp försäkringen om

- försäkringsbehovet faller bort eller det inträffar någon annan liknande omständighet av väsentlig betydelse för försäkringsförhållandet. Försäkringstagaren äger dock inte rätt att säga upp försäkringsavtalet på grund av att denne tecknat eller avser att teckna försäkring i annat försäkringsbolag.
- Trygg-Hansa väsentligen åsidosatt sina skyldigheter enligt försäkringsavtalet
- Trygg-Hansa ändrar försäkringsvillkoren under försäkringstiden.

Trygg-Hansas rätt att säga upp försäkringen och att ändra försäkringsvillkoren

Trygg-Hansa har rätt att vid dröjsmål med premiebetalningen säga upp försäkringen att upphöra 7 dagar efter uppsägningen.

Trygg-Hansa har rätt att säga upp försäkringen att upphöra 14 dagar efter uppsägning om

- försäkringstagaren eller den försäkrade har väsentligt åsidosatt sina förpliktelser mot Trygg-Hansa (exempelvis att den försäkrade inte tillåter Trygg-Hansa att besiktiga den försäkrade verksamheten eller försäkrad egendom) eller
- ett i villkoret angivet förhållande av väsentlig betydelse för risken har ändrats på ett sätt som Trygg-Hansa inte kan antas ha tagit i beräkning (exempelvis att risken för skada ökar såsom anges i 1.5.1 (Upplysningsplikt) och 1.5.3 (Riskökning), eller försäkringen innehåller säkerhetsföreskrift som åsidosatts och kan antas åsidosättas i framtiden).

Under samma förutsättningar har Trygg-Hansa istället rätt att ändra försäkringsvillkoren med verkan 14 dagar efter den dag meddelandet om ändringen avsändes.

1.3 Premiebetalning

1.3.1 Första premie

Den första premien ska vara betald senast på avtalstidens första dag eller på den senare dag som anges i premiefakturan. Trygg-Hansas ansvarighet inträder vid försäkringstidens början, även om premien ännu inte har betalats. Detta gäller under förutsättning att premien betalas inom tid som anges i första stycket första meningen i denna punkt.

Betalas inte premien inom denna tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen och Trygg-Hansa har rätt att säga upp försäkringen enligt 1.2.

Om inte annat

- avtalats,
- anges i premiefakturan eller
- i försäkringsbrevet

är försäkringen i kraft trots dröjsmål med premiebetalningen under förutsättning att premien är betald inom den tidsfrist som anges i betalningspåminnelsen.

Betalas premien senare än det datum som anges i påminnelsefakturan men innan försäkringen sagts upp inträder Trygg-Hansas ansvarighet först dagen efter betalningen, vilket innebär att försäkringen inte varit i kraft.

Försäkringstagaren anses ha betalat premien när han lämnat ett betalningsuppdrag avseende premien till en bank eller någon annan liknande betalningsförmedlare.

1.3.2 Premie vid förnyat avtal

Premien för förnyad försäkring ska betalas senast på försäkringsavtalets förnyade begynnelse dag eller på den senare dag som anges i premiefakturan. Betalas premien inte inom denna tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen och Trygg-Hansa har då rätt att säga upp försäkringen i enlighet med punkt 1.2.

Om inte annat

- avtalats,
- anges i premiefakturan eller
- i försäkringsbrevet

är försäkringen i kraft trots dröjsmål med premiebetalningen under förutsättning att premien är betald inom den tidsfrist som anges i betalningspåminnelsen.

Betalas premien senare men innan försäkringen sagts upp, inträder Trygg-Hansas ansvar först dagen efter betalningen, vilket innebär att försäkringen inte har varit i kraft.

Försäkringstagaren anses ha betalat premien när han lämnat ett betalningsuppdrag avseende premien till en bank eller någon annan liknande betalningsförmedlare.

1.3.3 Tilläggspremie under försäkringstiden

För tilläggspremie på grund av ändring av försäkringen under försäkringstiden gäller att premien ska vara betald senast på ändringens avtalstids första dag eller på annan senare dag som anges i premiefakturan.

Trygg-Hansas ansvarighet inträder vid den tidpunkt då ändringen avser att börja gälla, även om tilläggspremien ännu inte har betalats. Detta gäller under förutsättning att tilläggspremien betalas inom tid som anges i första stycket i denna punkt.

Betalas inte hela tilläggspremien inom denna tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen och Trygg-Hansa har rätt att säga upp försäkringen enligt 1.2.

Allmänna avtalsbestämmelser

Om inte annat

- avtalats,
- anges i premiefakturan eller
- i försäkringsbrevet

är försäkringen i kraft trots dröjsmål med premiebetalningen under förutsättning att premien är betald inom den tidsfrist som anges i betalningspåminnelsen.

Betalas inte hela tilläggspremien inom denna tid föreligger dröjsmål med premiebetalningen och Trygg-Hansa har rätt att säga upp försäkringen enligt 1.2 och att räkna om försäkringstiden för den ändrade försäkringen med hänsyn till den premie som har betalats.

Försäkringstagaren anses ha betalat premien när han lämnat ett betalningsuppdrag avseende premien till en bank eller någon annan liknande betalningsförmedlare.

1.3.4 Uppdelad premie

För försäkringstagare med uppdelad premie, exempelvis genom månadsbetalning via Trygg-Hansas *beta/service*, gäller att premien ska betalas senast på förfallodagen.

Om betalning ska ske genom att premien överförs automatiskt till Trygg-Hansa ska försäkringstagaren se till att täckning finns på aktuellt bankkonto senast den första dagen i varje månad som premien är uppdelad på.

Trygg-Hansas ansvarighet inträder vid försäkringstidens början men endast under förutsättning att den första premiebetalningen skett vid första autogireringen eller vid fakturabetalning senast på första fakturans senaste betalningsdag

Sker första premiebetalning senare men innan *beta/service* upphör att gälla, inträder Trygg-Hansas ansvarighet dagen efter betalningen. Om försäkringen upphör att gälla på grund av bristande första betalning har försäkringen aldrig varit i kraft.

Om den första premiebetalningen skett i tid men tjänsten för *beta/service* senare upphör att gälla på grund av bristande betalning, upphör Trygg-Hansas ansvarighet den dag premien var betald till senast.

1.3.5 Skatter

Skatter och avgifter som är relaterade till försäkringspremie eller försäkringsbelopp och som måste erläggas i land utanför Sverige, tillkommer utöver avtalad premie.

1.3.6 Valutadag

Om inte annat framgår av försäkringsbrev eller försäkringsvillkor gäller följande:

I de fall försäkringsbelopp, självrisk, ersättningsbegränsning eller liknande har avtalats i annan valuta än SEK gäller vid försäkringsfall att aktuellt försäkringsbelopp, självrisk, ersättningsbegränsning eller liknande omräknas till SEK med aktuell försäkringstids begynnelse dag som valutadag.

Vid utbetalning av skadeersättning som försäkrad i Sverige har betalat i annan valuta än SEK, ska utbetalningen från Trygg-Hansa göras i SEK. Det belopp den försäkrade har betalat ska omräknas till SEK per den tidpunkt den försäkrade genomförde sin utbetalning.

1.4 Premieåterbetalning när försäkringsavtalet upphör i förtid

Om försäkringen efter försäkringstagarens uppsägning upphör att gälla skall Trygg-Hansa återbetala det belopp som svarar mot den reduktion av premien som skulle ha gjorts om försäkringen från början bestämts att gälla för den kortare tiden.

Om försäkringen efter Trygg-Hansas uppsägning upphör att gälla återbetalar Trygg-Hansa oförbrukad del av premien.

Har skada/försäkringsfall inträffat anses premie för ett belopp motsvarande skadeersättningen vara förbrukad.

Allmänna avtalsbestämmelser

1.5 Upplysningsplikt och riskökning

Uppgifter och upplysningar lämnade av försäkringsförmedlare

Uppgifter och upplysningar lämnade av försäkringsförmedlare till Trygg-Hansa, anses vara lämnade av försäkringstagaren eller den försäkrade.

Försäkringsförmedlare

När försäkringen tecknats genom försäkringsförmedlare gäller att förmedlaren företräder försäkringstagaren och de försäkrade i enlighet med av försäkringstagaren undertecknad fullmakt. Återkallas försäkringsförmedlarens fullmakt helt eller delvis ska försäkringstagaren genast meddela detta till Trygg-Hansa.

1.5.1 Upplysningsplikt

Den som vill teckna en företagsförsäkring är skyldig att på Trygg-Hansas begäran lämna upplysningar som kan ha betydelse för frågan om försäkringen skall meddelas. Detsamma gäller om försäkringstagaren begär att få försäkringen utvidgad eller förnyad. Försäkringstagaren skall ge riktiga och fullständiga svar på Trygg-Hansas frågor. Även utan förfrågan skall försäkringstagaren lämna uppgift om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen.

Under försäkringstiden skall försäkringstagaren på begäran ge Trygg-Hansa upplysningar om förhållanden som anges i första stycket.

En försäkringstagare som inser att Trygg-Hansa tidigare har fått oriktiga eller ofullständiga uppgifter om förhållanden av uppenbar betydelse för riskbedömningen är skyldig att utan oskäligt dröjsmål rätta uppgifterna.

1.5.2 Påföljd vid åsidosättande av upplysningsplikt

Har försäkringstagaren eftersatt sin upplysningsplikt enligt punkt 1.5.1 svikligt eller i strid mot tro och heder gäller reglerna enligt Försäkringsavtalslagen 8 kap. 9 § första stycket. Avtalet är då ogiltigt enligt vad som sägs i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område och Trygg-Hansa fritt från ansvar för försäkringsfall som inträffar därefter.

Har försäkringstagaren annars uppsåtligen eller av oaktsamhet eftersatt sin upplysningsplikt enligt 1.5.1 och kan Trygg-Hansa visa att det inte skulle ha meddelats försäkring om upplysningsplikten hade fullgjorts, är Trygg-Hansa fritt från ansvar för inträffade försäkringsfall. Kan Trygg-Hansa visa att det skulle ha meddelats försäkring mot högre premie eller i övrigt på andra villkor än som avtalats, är dess ansvar begränsat till vad som svarar mot den premie och de villkor i övrigt som har avtalats. Har Trygg-Hansa inte tagit återförsäkring som annars skulle ha tecknats, skall ansvaret anpassas efter detta.

Ansvaret kan inte falla bort eller begränsas enligt andra stycket, om Trygg-Hansa när upplysningsplikten eftersattes insåg eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga eller ofullständiga.

Detsamma gäller om de oriktiga eller ofullständiga upplysningarna saknade eller senare har upphört att ha betydelse för avtalets innehåll.

I det fall nedsättning av försäkringsersättning ska göras på grund av att eftersatt upplysningsplikt lett till lägre premie och försäkringsavtalet innehåller försäkringsskydd för flera olika typer av försäkringsfall, ska premieberäkning göras på den lägsta premieberäkningsnivå som Trygg-Hansa beräknat premie för i den del av försäkringsavtalet som träffas av försäkringsfallet.

1.5.3 Riskökning

Har risken för försäkringsfall ökat genom ändring av ett sådant förhållande som angetts i försäkringsavtalet eller som försäkringstagaren uppgett för Trygg-Hansa i samband med avtalsslutet och har den försäkrade vidtagit eller samtyckt till den åtgärd som medfört riskökningen, är bolaget helt eller delvis fritt från ansvar enligt vad som sägs i 1.5.2. Detsamma gäller om annars en sådan riskökning har förekommit och försäkringstagaren har försummat att anmäla detta enligt vad som föreskrivs i avtalet.

1.5.4 Upplyningsplikt och riskökning för annat än försäkringstagarens förhållanden

Samtliga försäkrade är skyldiga att lämna upplysningar om egen och annan försäkrads förhållanden i enlighet med 1.5.1 och 1.5.3.

Eftersättes upplysningsskyldigheten av någon tillämpas 1.5.2 för den skadedrabbade försäkrade. Nedläggning sker ej för försäkrad med förmånsvärde i fast egendom eller tomträtt.

1.5.5 Framkallande av försäkringsfall

Försäkringen gäller inte om den försäkrade har framkallat ett försäkringsfall uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet. Detsamma gäller om den försäkrade annars måste antas ha handlat eller underlåtit att handla i vetskap om att detta innebar en betydande risk för att skadan skulle inträffa.

Har den försäkrade förvärrat följderna av en skada på sätt som sägs i föregående stycke är Trygg-Hansa fritt från ansvar mot den försäkrade i den utsträckning förhållandet har påverkat skadan.

Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att varken företagsledningen eller arbetsledningen haft vetskap om eller borde ha haft vetskap om skaderisken.

Med den försäkrade likställs den försäkrades anställda i ledande ställning inom företaget eller på platsen.

Försäkringen gäller inte heller när annan försäkrad har framkallat försäkringsfallet enligt ovan.

1.6 Räddningsplikt

1.6.1 Räddningsplikt

Om skada inträffat eller kan befaras inträffa omedelbart, skall den försäkrade efter förmåga tillse att skadan begränsas eller avväjrs och att eventuell rätt till ersättning från tredje man bevaras. Om Trygg-Hansa meddelar särskilda anvisningar för detta skall den försäkrade följa dessa.

Om annan än den försäkrade, på grund av avtal med denne, råder över möjlighet att vidta räddningsåtgärd enligt första stycket, ansvarar den försäkrade för att avtalsparten vidtar åtgärden.

Kostnad för räddningsåtgärd enligt ovan ersätts endast om och i den utsträckning som anges i övriga villkorsbestämmelser.

Den försäkrade är skyldig att på egen bekostnad återta, reparera, återställa, byta ut, ta bort eller dra in levererad produkt samt följa de föreskrifter som Trygg-Hansa meddelar för att begränsa serieskada, oavsett kostnaderna härför.

1.6.2 Åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyllt räddningsplikten, minskas försäkringsersättningen i skäligen utsträckning eller lämnas ingen ersättning alls, beroende på vilken nackdel som detta kan antas ha lett till för Trygg-Hansa.

Om den försäkrade inte uppfyller sin räddningsplikt enligt 1.6.1 sista stycket, är Trygg-Hansa berättigad till avdrag på ersättningsbeloppet som svarar mot de kostnader som på grund härav uppstått.

1.7 Allmänna undantag/ Ersättningsbegränsningar

Grov vårdslöshet och uppsåt

Trygg-Hansa är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

Atomkärnprocess

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess, t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

Asbest

Försäkringen gäller inte för skada som kan antas vara direkt eller indirekt, helt eller till någon bidragande del, orsakad av asbest.

Dammgenombrott

Med ändring av vad som anges i försäkringsvillkoren angående försäkrad egendom, försäkrade skadehändelser eller i övrigt angående försäkringens omfattning eller giltighet gäller försäkringen inte i något fall för skada, förlust, anspråk eller krav vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med dammgenombrott. Med dammgenombrott menas att damm brister.

Med damm avses i detta sammanhang naturlig eller konstruerad uppdämning av vatten.

Undantaget avser endast regleringsdamm och damm för el- eller energiproduktion.

Strömavbrott

Försäkringen omfattar inte egendomsskada till följd av störning eller avbrott i strömleverans till försäkringsstället utöver vad som uttryckligen framgår av omfattningen i bas- och produktvillkor.

Dataundantag för Egendoms- och Avbrottsförsäkring

Försäkringen omfattar inte skada som består i eller är en följd av förlust, förändring eller försvårad åtkomst av *elektronisk data* (inklusive men inte begränsat till *datavirus*) och inte heller skada, kostnad eller förlust till följd av sådan händelse.

Försäkringen gäller dock om försäkringstagaren kan visa att kostnaden eller förlusten är en direkt följd av en ersättningsbar fysisk skada på försäkrad egendom genom

- Brand, explosion, sotutströmning, åskslag, luftfartyg, påkörning av motordrivet fordon, storm, hagel, överlast av snö
- Ras, jordskalv eller vulkanutbrott, översvämning
- Oförutsedd utströmning av vatten från tank, apparat, installation eller ledning
- Oförutsedd utströmning av vätska från kylfrysanläggning
- Stöld, skadegörelse eller rån.

Leverantörsgaranti

Försäkringen omfattar inte skada

- som entreprenör, leverantör eller annan enligt åtagande i avtal eller i köprättslig lagstiftning är skyldig att ersätta. Undantaget tillämpas inte i den mån den ansvarige inte kan fullgöra sitt åtagande och den försäkrade kan styrka detta.
- på försäkrad egendom som köpts utan sådan garanti som gängse tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade om skadan skulle ha omfattats av sådan gängse garanti
- då den försäkrade är tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen om skadan skulle ha omfattats av sådan garanti som gängse tillämpas vid försäljning eller leverans inom branschen eller av den försäkrade.

Allmänna avtalsbestämmelser

Krig, terrorism, upplopp med mera

Generellt

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, oavsett krigsförklaring avgett, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplopp, *terrorism*, nationalisering, konfiskation, rekvisition eller förstörelse av eller skadegörelse på egendom genomförd av eller på order av någon regering eller nationell eller lokal myndighet eller av makthavare som obehörigen tagit makten.

Särskilt avseende *terrorism* i egendomsförsäkring

Med ändring av undantaget för *terrorism* gäller för egendomsskada följande.

Egendomsskador och därav föranledda följdskador som omfattas av försäkringen och som orsakats av *terrorhandling* ersätts upp till i försäkringsavtalet angivna försäkringsbeloppsbegränsningarna. I inget fall utgår dock ersättning på grund av sådan skadehändelse med högre belopp än 300 MSEK.

Skulle flera försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa drabbas vid samma skadetillfälle är den sammanlagda ersättningen vid varje skadetillfälle dock begränsad till högst 600 MSEK för samtliga berörda försäkringar och försäkringstagare i Trygg-Hansa och ersättningen fördelas i förhållande till respektive skadebelopp.

Terrorhandling genom biologiska, kemiska, nukleära eller radiologiska ämnen

Försäkringen omfattar inte skada och därav föranledda följdskador som orsakas av *terrorhandling* och vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt har samband med spridning eller användning av biologiska, kemiska, nukleära eller radiologiska ämnen.

Särskilt avseende *terrorism* i ansvarsförsäkring

Med ändring av undantaget för *terrorism* ovan gäller för ansvarsförsäkring samt andra delmoment, ingående i ansvarsförsäkringsavtal följande punkter.

Försäkringen gäller inte för skada som, direkt eller indirekt, helt eller delvis, har orsakats av eller står i samband med *terrorism*

- vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt har samband med spridning eller användning av biologiska, kemiska eller radioaktiva ämnen
- som riktas mot eller drabbar säkerhetsföretag vid utförande av bemannat uppdrag
- som riktas mot eller drabbar evenemang som samlar eller är avsett att samla fler än 20 000 deltagare
- vid försäkring avseende allmänt ansvar tecknad av ägare eller brukare av centralstationerna i Köpenhamn, Stockholm, Oslo och Helsingfors samt för ägare eller brukare av flygplatserna; Arlanda, Kastrup, Keflavik, Oslo, Gardemoen och Vantaa.
- vid försäkring avseende allmänt ansvar tecknad av vattenverk som försörjer fler än 10 000 abonnenter eller av ägare eller brukare av fördämning som är högre än 7,5 meter.

Särskilt avseende *terrorism* i ansvarsförsäkring – USA och Kanada

Försäkringen gäller inte för skada som, direkt eller indirekt, helt eller delvis, har orsakats av eller står i samband med *terrorism* i eller riktat mot USA eller Kanada.

1.8 Regress, återkrav och dubbelförsäkring

1.8.1 Regress

I den mån Trygg-Hansa har betalt skadeersättning eller kostnad enligt försäkringen övertar Trygg-Hansa den försäkrades rätt till ersättning från annan som är skyldig att ersätta skadan eller kostnaden.

Den försäkrade är skyldig att i Trygg-Hansas intresse bevara sin rätt till ersättning från annan, vilket framgår av 1.6 (Räddningsplikt).

Vid regress tillämpas en mellan försäkringsbolagen träffad regressöverenskommelse (RÖ).

1.8.2 Återkrav

Har Trygg-Hansa betalat ersättning på felaktig grund som beror på den försäkrade, är denne skyldig att genast återbetala beloppet jämte dröjsmålsränta enligt tillämplig svensk räntelag från dagen för utbetalningen.

1.8.3 Dubbelförsäkring

Är intresse som omfattas av denna försäkring försäkrat även genom annan försäkring och finns i den förbehåll vid dubbelförsäkring, gäller samma förbehåll även för denna försäkring. Ansvarigheten fördelas då mellan försäkringarna på sätt som anges i tillämplig svensk lag om försäkringsavtal.

För vissa fall av dubbelförsäkring tillämpas fördelning i enlighet med en mellan försäkringsbolagen träffad dubbelförsäkringsöverenskommelse (DÖ).

1.9 Säkerhetsföreskrifter

Definition

Med säkerhetsföreskrift avses i 4 kap 6 § 2 st. försäkringsavtalslagen (2005:104) en föreskrift om vissa bestämda handlingssätt eller anordningar som är ägnade att förebygga eller begränsa skada eller om vissa bestämda kvalifikationer hos den försäkrade eller dennes anställda eller andra medhjälpare.

Allmänna säkerhetsföreskrifter

För försäkringen gäller föreskrift som meddelats i lag, av myndighet, tillverkare, leverantör, besiktningssman eller motsvarande. Det finns exempelvis föreskrifter för elsäkerhet, explosiva och brandfarliga varor, kemiska produkter och miljöskydd. Föreskrifterna kan även gälla anvisningar om service och underhåll.

Särskilda säkerhetsföreskrifter

Utöver ovan angivna allmänna säkerhetsföreskrifter gäller särskilda säkerhetsföreskrifter. Sådana säkerhetsföreskrifter kan förekomma under respektive villkorspunkt eller i övrigt framgå av försäkringsavtalet, exempelvis besiktningsprotokoll till vilket försäkringsbrevet hänvisar.

Vilka som ska följa säkerhetsföreskrifterna.

Den försäkrade svarar gentemot Trygg-Hansa för att föreskrifterna följs av

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

Huvudregel

Enligt 8 kap 12 § försäkringsavtalslagen (2005:104), är försäkringsbolaget fritt från ansvar när den försäkrade eller annan enligt ovan under 1.9 vid försäkringsfallet har försummat att följa en säkerhetsföreskrift om inte åsidosättandet kan antas ha saknat betydelse för skadan. Kan den försäkrade göra antagligt att skadan delvis skulle ha inträffat oavsett om säkerhetsföreskriften följts lämnas ersättning i denna del.

Om inte annat anges vid respektive säkerhetsföreskrift gäller huvudregeln.

Allmänna avtalsbestämmelser

1.10 Tvist om värdering

Vid tvist om värdet av skada på egendom eller om avbrottsförlust skall på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande enligt tillämplig svensk lag om skiljemän. Vardera parten utser en skiljeman, som skall vara opartisk och sakkunnig i den fråga tvisten gäller. Tredje skiljeman utses av de båda skiljemännen om annan överenskommelse inte träffas.

Tredje skiljemannens värde gäller, om det inte överstiger det högsta eller understiger det lägsta värde som någon av de två andra kommit till. I annat fall gäller det högsta respektive det lägsta av de belopp vartill de andra skiljemännen kommit.

Vid värderingen tillämpas villkorens värderingsregler. Parterna skall ges tillfälle att lägga fram den utredning de vill åberopa och närmare utveckla sin uppfattning. I skiljedomen skall anges hur värdet av skadan beräknats.

Skiljedomen skall meddelas senast sex månader efter den dag då tredje skiljemannen utsetts.

1.11 Kvittningsförbehåll

Trygg-Hansa har rätt att infria sin ersättningskyldighet gentemot försäkrad genom kvittning med fordran som Trygg-Hansa kan ha mot annan försäkrad eller försäkringstagaren.

1.12 Force majeure

Trygg-Hansa är vid tillämpning av försäkringen inte ansvarigt för skada eller förlust som orsakas av Trygg-Hansa på grund av lagbud, myndighetsåtgärd, krigshändelse, naturkatastrof, arbetskonflikt - även om Trygg-Hansa är föremål för eller självt vidtar konfliktåtgärd - eller annan liknande omständighet. Om någon sådan omständighet hindrar Trygg-Hansa från att fullgöra åtgärd enligt försäkringen, får åtgärden uppskjutas utan påföljd för Trygg-Hansa tills hindret upphört.

1.13 Preskription och Preklusion

Preskription

Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringskydd måste väcka talan inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde.

Om den som vill ha försäkringskydd har framställt anspråket till försäkringsbolaget inom den tid som anges i första stycket, är fristen att väcka talan alltid minst sex månader från det att bolaget har förklarat att det har tagit slutlig ställning till anspråket.

Om en talefrist eller preskriptionstid löper vid den tidpunkt då ett förfarande vid en nämnd för alternativ tvistelösning inleddes, löper fristen tidigast ut en månad efter avslutat förfarande i nämnden.

Om talan inte väcks enligt denna paragraf, går rätten till försäkringskydd förlorad.

Preklusion

Trygg-Hansa får skriftligen förelägga den försäkrade att väcka talan inom en kortare tid än vad som anges under punkten Preskription. Fristen får inte vara kortare än ett år från det att den försäkrade har fått del av föreläggandet.

Den som har fordran på grund av försäkringen förlorar sin rätt om han inte framställer sitt anspråk till Trygg-Hansa inom ett år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringskyddet inträdde.

Övergångsbestämmelser

Äldre bestämmelser avseende preskription och preklusion gäller för försäkringsavtal som har ingåtts före den 1 januari 2015 och inte förnyats därefter (äldre försäkringar), om inte annat följer av stycket nedanför.

Allmänna avtalsbestämmelser

Bestämmelserna i punkt 1.13 i detta villkor avseende preskription och preklusion, tillämpas även på äldre försäkringar, om det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd inträder efter den 1 januari 2015.

1.14 Tillämplig lag

För försäkringen gäller i övrigt tillämplig svensk lag om försäkringsavtal.

Svensk rätt skall gälla för tolkning och tillämpning av försäkringsavtalet. Tvist angående avtalet skall prövas av svensk domstol. Detta gäller även om tvisten avser skada som inträffar utomlands.

1.19 Definitioner - Förklaringar

Ansvarsförsäkring

Försäkring som omfattar den försäkrades skadeståndsskyldighet

Ansvarstid

Med *ansvarstid* avses den längsta tid under vilken ersättning kan lämnas räknat från den dag skada eller händelse inträffat.

Arbeten (Objekttyp)

Med *arbeten* avses egendom och arbetsprestationer ingående i den *försäkrades* avtalade åtaganden eller utförande i egen regi samt egendom av förbrukningskaraktär. Med *arbeten* avses egendom och arbetsprestationer som är avsedda (destinerade) att ingå i en pågående eller avtalad entreprenad. Med *arbeten* avses även egendom och arbetsprestationer som beställaren tillhandahåller.

Till *arbeten* räknas inte *befintlig egendom* och inte heller *hjälpmedel*.

Arbetsområde

Med *arbetsområde* avses det område - samt därtill hörande tillfällig upplagsplats - som försäkrad disponerar vid utförande av entreprenad-, installations-, montage- eller reparationsarbete i samband med byggnads- eller montageverksamhet. Till *arbetsområde* räknas inte den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplatser, t ex kontor, verkstäder, förråd, grustag eller stenkross.

Arbetsskada

Med *arbetsskada* avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Skada till följd av färdolycksfall räknas också som arbetsskada i Sverige och i annat land där trygghetsförsäkring vid arbetsskada, arbetsskadeförsäkring eller liknande försäkringsskydd omfattar sådant olycksfall. Med färdolycksfall menas en persons färd/förflyttning till och från arbetsstället/arbetsplatsen om färd/förflyttningen föranleddes av och stod i nära samband med arbetet.

Arbetstagare

Med *arbetstagare* avses fysisk person som

- är den försäkrades arbetstagare i civilrättslig mening
- den försäkrade har principalansvar för enligt tillämplig lag, även om anställningsförhållande inte föreligger.

Arbetstagares egendom (Objekttyp)

Med *arbetstagares egendom* avses arbetstagares

- personliga lösegendom, dock inte pengar och värdehandlingar
- egendom som, enligt gällande kollektivavtal vid skada ska ersättas av arbetsgivaren.

Anmärkning: Hit hänförs även personlig lösegendom som tillhör förtroendevald, elev samt barn i förskoleverksamhet.

Allmänna avtalsbestämmelser

Atomskada eller atomolycka

Atomskada: dels skada som orsakas av radioaktiva egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt eller av radioaktiva egenskaper i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten, dels skada som orsakas av joniserande strålning från annan strålningskälla i en atomanläggning än atombränsle eller radioaktiv produkt.

Atomolycka: sådan händelse eller serie händelser med samma ursprung som orsakar atomskada.

Automat

Med *automat* avses automat för vars funktion krävs pengar, polletter, kontokort eller motsvarande (t ex försäljnings-, musik-, växlings- och spelautomat).

Basbelopp/ Prisbasbelopp

Med basbelopp avses här prisbasbelopp, det vill säga det belopp som fastställs enligt Socialförsäkringsbalken och som gällde för januari månad det år då skadan inträffade om inte annat anges i försäkringsbrevet eller i försäkringsvillkoret.

Befintlig egendom

Med *befintlig egendom* avses egendom som tillhör försäkringstagarens beställare om denne är byggherre vid byggnadsverksamhet eller *slutlig beställare* vid montageverksamhet, inom eller i direkt anslutning till försäkringstagarens arbetsområde.

Med *befintlig egendom* avses inte arbeten eller hjälpmedel.

Betalservice

Med *Betalservice* avses Trygg-Hansas system för att administrera betalningar. Genom det systemet kan försäkringstagaren få en enda faktura för flera försäkringar. Om betalning sker via autogiro kan betalning ske för flera försäkringar vid en enda dragning.

Ett äldre namn för *Betalservice* är Trygg-Hansa-konto.

Borrutrustning

Med *borrutrustning* avses hjälpmedel som huvudsakligen har borregenskaper. Exempel på borregenskaper är att slaghuvudet roterar runt sin egen axel för att åstadkomma en successiv genomträngning i materialet eller utrustning som har tryck-, stöt-, skjut-, eller huggfunktion.

Byggherre

Med *byggherre* avses ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Byggnad (Objekttyp)

Med *byggnad* avses byggnad och sådan byggnads ägare tillhörig egendom som hör till byggnad enligt Kap 2 § 2 i jordabalken, som lyder: "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel. I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår

- bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling,
- butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning,
- samlingslokal: estrad och sittplatsanordning,
- ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning,
- fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Reservdel och dubblett till föremål som avses i första eller andra stycket hör ej till byggnaden.

Till byggnad räknas även

- ledningar och utrustning för datoruppkoppling och kabel-TV för boendes gemensamma bruk
- sopsuganläggning samt oljetank och bränsle inom fastigheten, avsedda för försäkrad byggnads uppvärmning.

Allmänna avtalsbestämmelser

Byggnadsverksamhet

Med *byggnadsverksamhet* avses husbyggnads- och anläggningsverksamhet, demontage, schaktning och andra grundarbeten. Till husbyggnadsverksamhet räknas även installation och montering av fast inredning och annat som är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden - exempelvis hiss och fläktsystem - och som enligt reglerna i Kap 2 § 2 jordabalken hör till byggnad. Hit räknas dock inte sådan verksamhet som är att hänföra till montageverksamhet.

Datainformation

Med *datainformation* avses information som lagras på *datamedia*.

Datamedia

Med *datamedia* avses det fysiska underlaget på vilket *datainformation* registreras eller lagras (data-bärare).

Dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningen är Europaparlamentets och rådets förordning, EU, 2016/679 av den 27 april 2016.

Datavirus

Med *datavirus* avses skadliga datorprogram, ondsint programvara, data eller kod som är förstörande eller skadlig för datasystem, dataprogram, *elektronisk data* eller elektronisk datamedia oavsett form eller natur.

Med datavirus avses att ett program eller ett antal instruktioner kopierar sig själv (smittar) till andra existerande program och filer (där det inte hör hemma) i avsikt att åstadkomma oönskade effekter.

Dator

Med *dator* avses här apparat för databehandling, som enligt i förhand fastställt program kan utföra omfattande beräkningar, med tillhörande in - och utenheter t. ex bildskärm, tangentbord, mus, skrivare, CD-läsare, scanners, modem, datavideoprojektor (PC-kanon), digitaliseringsbord, nätverkskablage och nätverksutrustning.

Bärbar dator är en persondator, som är avsedd för mobilt användande, inkluderande bildskärm och tangentbord. Som bärbar dator räknas även handdatorer.

Ekonomiskt värde

Med *ekonomiskt värde* avses egendomens marknadsvärde, det vill säga det sannolika priset för egendomen vid en normal försäljning. Om marknadsvärdet inte fastställts, kan värdet av avkastningsförväntningar och andra värdepåverkande faktorer utgöra marknadsvärde på egendomen. Sådana värdepåverkande faktorer är till exempel ålder, slitage, omodernitet, nya produkter, ny teknik, belägenhet eller användbarhet.

Elektronisk data

Med *elektronisk data* avses ritningar, arkivalier, *datainformation*, *programvara* och *programlicenser* och annan information konverterade till ett format som kan användas för kommunikation, tolkning, översättning, eller bearbetning av elektronisk och elektromekanisk databearbetning eller elektroniskt kontrollerad utrustning och inkluderar program, mjukvara, kodade instruktioner för bearbetning och förändring/ manipulering av data eller styrning/ manipulering och dirigering av sådan utrustning.

Elfenomen

Med *elfenomen* avses plötslig och oförutsedd inverkan av producerad elektricitet, till exempel kortslutning, överslag, ljusbåge eller överspänning.

Entreprenadverksamhet

Entreprenadverksamhet är ett gemensamt ord för *byggnadsverksamhet* och *montageverksamhet*.

Explosion

Med *explosion* avses skada genom ögonblickligt uppträdande kraftyttring, förorsakad av gasers eller ångors strävan att utvidga sig.

Allmänna avtalsbestämmelser

Fullvärdeförsäkring

Vid *fullvärdeförsäkring* ersätts - med beaktande av skadevärderings- och ersättningsreglerna enligt Basvillkoret samt övriga villkorsbestämmelser - uppkommen skada fullt ut.

Vid fullvärdeförsäkring anges som regel inget försäkringsbelopp. Vid fullvärdeförsäkrad *byggnad* beräknas kalkylbeloppet (fullvärdebeloppet) enligt en av Trygg-Hansa godkänd värderingsmetod.

Fullvärdesförsäkring för annan egendom än *byggnad* innebär att

- om det i *försäkringsbrevet* är angivet ett högsta ersättningsbelopp i kombination med fullvärde, gäller samma regler som för *förstariskförsäkring*

- om det i *försäkringsbrevet* inte är angivet ett högsta ersättningsbelopp i kombination med fullvärde är av *försäkringstagaren* meddelat värde premiegrundande. Under förutsättning att *försäkringstagaren* meddelar rätt uppgifter avseende det premiegrundande värdet, ersätts uppkommen skada intill egendomens fulla värde, dock med beaktande av gällande skadevärderingsregler, ersättningsregler och andra bestämmelser i villkoren samt försäkringshandlingar i övrigt.

Förstariskförsäkring

Vid *förstariskförsäkring* ersätts, med beaktande av skadevärderings-, och ersättningsreglerna enligt Basvillkoret samt övriga villkorsbestämmelser - uppkommen skada, inklusive räddnings- och röjningskostnader (se Basvillkoret) intill försäkringsbeloppet. Reducering p.g.a. *underförsäkring* kan förekomma i vissa fall. Försäkringsbeloppet är vid *förstariskförsäkring* ett avtalat belopp som är lägre än egendomens *nyanskaffningsvärde*.

Försäkringslokal

Med *försäkringslokal* avses samtliga lokaler som direkt ansluter till varandra och som disponeras av försäkringstagaren för den försäkrade verksamheten. Om försäkringstagaren disponerar hela byggnaden anses hela byggnaden som försäkringslokal.

Vid fastighetsförsäkring avses lokal för fastighetens förvaltning och annan lokal som är avskild från allmänna utrymmen som försäkringslokal.

Försäkringsställe

Med *försäkringsställe* avses den gatuadress eller fastighetsbeteckning som anges i försäkringsbrevet där verksamhet bedrivs.

Försäkringstagare/ Försäkringstagaren

Med *försäkringstagare/försäkringstagaren* avses den juridiska eller fysiska person med vilken Trygg-Hansa ingått avtal om försäkring.

Förvaringsplats

I Fastighetsförsäkring avses med *förvaringsplats* här byggnad, samt om det särskilt angivits i försäkringsbrevet, egendom utomhus, i plasthall, tält eller container.

Godkänd låsenhet

Med *godkänd låsenhet* avses låsenhet

- låskista, låscylindrar/tillhållarpaket och slutbleck vilka är certifierade enligt SS 3522 klass 3
- hänglås
- vid utvändig låsning - hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 4/grade 5 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass 4/grade 5
- vid invändig låsning - hänglås, som är certifierat enligt SSF:s norm för hänglås, klass 3/grade 4 och hänglåsbeslag certifierade enligt SSF:s norm för hänglåsbeslag, klass3/grade 4.

Allmänna avtalsbestämmelser

Godkänd värdeförvaringsenhet

Med *godkänd värdeförvaringsenhet* - enhet för skydd av pengar, värdeföremål och värdehandlingar mot inbrott - avses här kassa-, säkerhets och värdeskåp som efter provning blivit certifierade enligt nedanstående standard.

För kassa och säkerhetsskåp gäller beteckningarna

- enligt svensk standard, SS 3493 för kassaskåp och SSF 3492 för säkerhetsskåp.

För värdeskåp gäller beteckningarna

- svensk standard, SS 3000
- svensk standard, SS 3150/ INSTA 610
- SIS 704001 och SIS 837501
- LPS 1183 utgåva 3 och 4
- europisk standard SS - EN 1143-1 och 1143-2

Värdeförvaringsenheten skall vara varaktigt märkt med typ, skyddsvärdespoäng, "Grade", tillverkningsår och tillverkningsnummer.

Beloppsbegränsningar

För de ovan uppräknade kassa- säkerhets och värdeskåpen gäller följande beloppsbegränsningar för hur högt värde som tillåts förvaras i respektive skåp.

Kassa- och säkerhetsskåp

För kassaskåp enligt SS 3493 och säkerhetsskåp enligt SSF 3492 är beloppsgränsen 1 *basbelopp*

Värdeskåp enligt standard SS 3000

Skyddsvärdespoäng	Basbelopp	Skyddsvärdespoäng	Basbelopp
60-80	1,5	161-200	13
81-120	2,5	201-280	18
121-160	8	281-360	26

Värdeskåp enligt standard SS 3150/Insta 610

Skyddsvärdespoäng	Basbelopp	Skyddsvärdespoäng	Basbelopp
40	4,5	200	26,5
50	5,5	210	27,5
60	6	220	31,5
70	6,5	230	33
80	7,5	240	34,5
90	9	250	37
100	9,5	260	38,5
110	11,5	270	40
120	14,5	280	42,5
130	15,5	290	44
140	16,5	300	45,5
150	17	310	48
160	19	320	49,5
170	21	330	52
180	23	340	53,5
190	25	350	59
-	-	360	60

Värdeskåp enligt standard SIS 704001 och SIS 837501

Klass	Basbelopp
V2	1,5
V2S	2,5
V3	13

Allmänna avtalsbestämmelser

Värdeskåp enligt standard LPS 1183

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
Grade 0	1,5	Grade IV	6,5
Grade I	2	Grade V	10,5
Grade II	2,5	Grade VI	18
Grade III	4,5	Grade VII	34,5

Värdeskåp enligt standard SS-EN1143-1

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
Grade 0	1,5	Grade IV	9
Grade I	2	Grade V	14
Grade II	3,	Grade VI	21
Grade III	5,5	Grade VII	41

Värdeskåp enligt standard SS-EN1143-2

Grade	Basbelopp	Grade	Basbelopp
D-I	1	D-IV	5
D-II	2	D-V	8
D-III	3	DVI	13

Helvärdeförsäkring

Vid *helvärdeförsäkring* ersätts – med beaktande av skadevärderings- och ersättningsreglerna enligt i Basvillkoret samt övriga villkorsbestämmelser – uppkommen egendomsskada intill försäkringsbeloppet. Föreligger inte full försäkring, tillämpas reglerna om *underförsäkring* såväl vid delskada som totalskada (se definition av *underförsäkring*).

För att full försäkring skall föreligga vid *helvärdeförsäkring* skall försäkringsbeloppet för

- *maskiner/inventarier* motsvara egendomens *nyanskaffningsvärde*
- *varor* utgöra sammanlagda värdet av varor som anskaffas för försäljning, yrkesmässigt tillverkats samt sådana som är sålda och färdiga för leverans (se 1.10.3 Skadevärderingsregler i Basvillkoret).
- *arbeten* motsvara det högsta värdet av *arbeten* på ett och samma *arbetsområde* under det kommande försäkringsåret
- *hjälpmedel*, vid försäkringsårets början, motsvara nyanskaffningsvärdet för alla av försäkringstagaren ägda, hyrda, leasade och lånade *hjälpmedel* som kan brukas på *arbetsområde*, oavsett dessa befinner sig på *arbetsområde* eller på den försäkrades ordinarie, permanenta arbetsplatser eller på annan plats (=premiegrundande belopp).

Hjälpmedel

Med *hjälpmedel* avses egendom som inte är av förbrukningskaraktär och som är nödvändig för utförande av avtalat åtagande såsom

- maskiner, *verktyg*, redskap, presenningar, formar, formluckor, ställningar
- skjul, bodar, containrar, byggplatskontor med utrustning och inhägnader.

Hus

Med *hus* avses här byggnad, väsentligen belägen ovan mark samt helt omsluten av hela och täta golv, väggar och tak.

Inkrypningsskydd

Med *inkrypningsskydd* avses skyddsanordning för öppning i omslutningsytor (vägg, golv och tak) som syftar till att försvåra för obehörig att ta sig in genom öppningen, t ex stålgaller.

Allmänna avtalsbestämmelser

Inre orsak

Med *inre orsak* avses skada till följd av

- åska/blixt eller *elfenomen* i elektrisk utrustning vars in- eller utspänning är över 400 volt eller det högre voltal som framgår av 1.7.1.4 i basvillkoret.
- oförutsett avbrott i leverans av media, till exempel el, gas, vatten, värme, kyla eller datainformation
- mekaniskt haveri som uppkommer i den skadade egendomen
- fel eller försummelse av maskinoperatör eller annan driftsansvarig
- maskinell bearbetning eller framställning av varor
- att den skadade egendomen är i drift.

Installation

Med *installation* avses system eller anordning med anslutna föremål, t ex värmepanna, cirkulationspump, expansionskärl, värmeväxlare, kyl- eller frysanläggning, antennanläggning, sopsuganläggning, hiss, ledningssystem för kallvatten, varmvatten, värme, avlopp, ventilation, gas, elektricitet eller liknande. Med *installation* avses dock inte dräneringssystem.

Karens och karenstid

Med *karens* avses att försäkringen inte lämnar ersättning för bortfall av täckningsbidrag under viss tid (karenstiden). Karenstiden räknas från den tidpunkt egendomsskadan eller annan händelse som omfattas av avbrottsförsäkringen enligt Basvillkoret 2.1.7 inträffat.

Kavitation

Kavitation innebär uppkomst av hålrum, blåsor, i hastigt strömmande vätska, när vätsketrycket lokalt sjunker till ett värde nära vätskans ångtryck vid ifrågavarande temperatur. De invid materialytan uppkomna hålrummen kan störta samman under slagverkan, t ex vid propellrar, vattenturbiner, rörförträngningar. Två huvudtyper av kavitationsangrepp kan särskiljas, nämligen

- kavitationserosion, varvid angreppet är enbart mekaniskt
- kavitationskorrosion, varvid angreppet utgörs av samtidig korrosion och kavitationserosion.

Konsortium

Med *konsortium* avses lösare sammanslutning av personer eller företag - ofta i form av enkelt bolag - med uppgift att genomföra en viss affärstransaktion eller ett gemensamt åtagande, t ex uppförande av en större byggnad på entreprenad under viss tid, varvid sammanslutningen inte utgör en sk juridisk person.

Kontraktssumma

Kontraktssumma avser i kontraktshandlingarna angiven ersättning för kontraktsarbetena, exklusive mervärdesskatt.

Korrosion

Definieras av Tekniska Nomenklaturcentralen som "angrepp på ett material genom kemisk eller elektrokemisk reaktion med omgivande medium". Kemisk korrosion förekommer i torr miljö, t ex i torra gaser eller i vattenfria organiska vätskor. I närvaro av vatten sker korrosion genom elektrokemiska reaktioner.

Kunders egendom (Objekttyp)

Med *kunders egendom* avses kunder tillhörig egendom som är i försäkringstagarens vård och som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

Leveranskontrakt

Med *leveranskontrakt* menas skriftligt avtal om köp eller försäljning av vara eller tjänst som innehåller uppgift om pris, mängd, tid/ varaktighet mm.

Levererad produkt

Med *levererad produkt* avses lös egendom som försäkrad eller annan för försäkrads räkning satt i omlopp.

Allmänna avtalsbestämmelser

Lokal försäkring

Med *lokal försäkring* avses en försäkring för ett dotterbolag med säte utanför Sverige, som Trygg-Hansa ombesörjer inom ramen för sitt åtagande mot försäkringstagaren och som utfärdas av annan försäkringsgivare än Trygg-hansa.

Markarbete

All sprängningsarbete och i övrigt arbete i mark eller grund, såsom schaktning, pålning, packning eller spontning.

Maskiner/inventarier (Objekttyp)

Med *maskiner/inventarier* avses egendom som inte är hänförlig till annan objekttyp. Till maskiner/inventarier hänföres sålunda bl a

- maskiner, inventarier, ledningar, som inte är att hänföra till objekttypen *byggnad*
- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker så som kataloger och reklamtryck, varuprover
- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster
- emballage av inventariekaraktär
- fast inredning som tillhör hyresgäst
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- *datamedia*.
- Cistern förvarad inomhus

Masterförsäkring

Med *masterförsäkring* avses ett övergripande försäkringsskydd som kombineras med lokal försäkring.

Materialkostnad

Med *materialkostnad* avses förbrukat material, råvaror, handelsvaror, köpta tjänster samt emballage och transporter som redovisas tillsammans med material/ varukostnader i kontoklass 4 enligt EU:s eller svensk standard. Materialkostnad som motsvarar samma period som angiven *årsomsättning* skall uppges.

Nystartad rörelse som saknar historiska uppgifter skall uppges den materialkostnad som med hänsyn till budget och faktiska omständigheter kan förväntas kommande 12 månader.

Miljöskada

Med *miljöskada* avses skada genom

- förorening av eller annan inverkan på vattendrag, sjöar eller andra vattenområden, grundvatten, luft samt mark, byggnad, anläggning eller anordning
- ändring av grundvattennivån
- buller, skakning, värme, lukt, ljus
- fukt eller kondens
- annan liknande störning.

Montageverksamhet

Med *montage/montageverksamhet* avses *montage* eller installation av maskiner och annan mekanisk eller *elektrisk utrustning* för industriell verksamhet som tillförts fastighet som helt eller delvis inrättats för detta ändamål och som enligt 2 kap. 3 § Jordabalken hör till fastighet. *Montage* eller installation av maskiner och annan mekanisk eller *elektrisk utrustning* som inte är avsedd för *byggnads* stadigvarande bruk som avses i 2 kap. 2-3 §§ Jordabalken, är också montageverksamhet.

Allmänna avtalsbestämmelser

Naturskada

Med *naturskada* avses skada genom

- *ras, lavin, jordskalv*, vulkanutbrott och tsunami
- genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm, dock inte genombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion
- *skyfall*, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag
- storm, varmed här avses vind med en hastighet av minst 21 meter per sekund
- hagel
- överlast av snö på tak.

Nyanskaffningsvärde

Nyanskaffningsvärde vid viss tidpunkt innebär för

• *maskiner/inventarier* och *hjälpmedel* den kostnad som skulle ha uppkommit, om ny egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffats vid denna tidpunkt.

I värdet skall inräknas alla kostnader, t.ex för in- och urmontering, transport, material och arbete, som fordras för att egendomen skall kunna tas i bruk.

• *byggnad* den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid denna tidpunkt. I värdet skall inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden skall kunna tas i bruk.

Objekttyper

Egendom indelas i följande *objekttyper* och vad som är försäkrat framgår av försäkringsbrevet.

Arbetstagares egendom

Byggnad

Fastighetsinventarier

Kunders egendom

Maskiner/inventarier

Pengar, värdehandlingar och värdebevis

Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser

Trädgård, tomt och markanläggningar

Varor

Värmekulvert

I entreprenadförsäkring förekommer även följande objekttyper:

Arbeten

Hjälpmedel

Befintlig egendom

Pengar, värdehandlingar och värdebevis (Objekttyp)

Med *pengar, värdehandlingar* och *värdebevis* avses

- pengar och gällande frimärken
- aktier, obligationer, kuponger, inlösta lottsedlar, växlar, checkar, och andra fordringsbevis eller värdebevis t.ex färd- inträdesbiljetter, månads- och årskort, telefonkort samt förköpshäften.

Som värdebevis avses inte bank- eller kreditkort .

Prestandaprov

Provning som är avsedd att visa att anläggning under produktion uppfyller de särskilda krav avseende prestanda och andra egenskaper som anges i avtalet och vars uppfyllelse enligt detta skall fastställas vid prestandaprov.

Provdrift

Med *provdrift* avses att köra anläggningen i driftläge före leverans för att visa att anläggningen har de driftegenskaper som den enligt avtalet skall ha vid leverans. Med provdrift avses inte anläggning i produktion eller då anläggning är överlämnad.

Allmänna avtalsbestämmelser

Ren förmögenhetsskada

Med *ren förmögenhetsskada* förstås ekonomisk skada som uppkommit utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

Ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser (Objekttyp)

Med *ritningar, arkivalier, datainformation och programlicenser* avses

- originalritningar och andra originalhandlingar (t ex manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm) samt tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande
- den information som finns på datamedia
- användarlicenser för programvara, varmed förstås användarlicens inkl.kodfunktion (hårdvaru- eller mjukvarulås) innebärande rätt att, enligt användaravtal, använda leverantörs/konstruktörs programvara.

ROT-entreprenad

Med *ROT-entreprenad* avses reparations-, om- eller tillbyggnadsentreprenad.

ROT-entreprenör

Med *ROT-entreprenör* avses entreprenör som utför *ROT-entreprenad*.

Serieskada

Med *serieskada* avses

- flera skador som orsakas av samma fel, defekt eller säkerhetsbrist hos en eller flera produkter oberoende av när skadorna inträffar
- flera skador som orsakats av samma fel eller försummelse i ritningar, beskrivningar, beräkningar, råd eller anvisningar oberoende av när skadorna konstateras
- en serie brottsliga handlingar av likartad karaktär som förövats av en och samma person, eller flera personer i samförstånd oavsett när skadorna inträffar.

Skyddsklass

Den nivå på inbrottsskydd som ställs på det mekaniska inbrottsskyddet för försäkringslokalen. Skyddsklassen delas in i 3 klasser. Vilken skyddsklass som gäller för försäkringen framgår av försäkringsbrevet.

Slutlig beställare

Med *slutlig beställare* avses den ägare eller brukare av anläggning för vars räkning montage utförs.

Standardbestämmelse

Standardbestämmelse avser allmänna leveransbestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde, till exempel AB (Allmänna bestämmelser för byggnad-, anläggnings- och installationsentreprenader), ABT (Allmänna bestämmelser för totalentreprenader avseende byggnads- anläggnings- och installationsentreprenader), eller annan jämförbar standardbestämmelse utgivna av branschorganisationen inom den försäkrades verksamhetsområde.

Allmänna avtalsbestämmelser

Stöldbegärlig egendom

Med *stöldbegärlig egendom* menas egendom ingående i varor eller kunders egendom som består av

- föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar
- antikviteter, konstverk och äkta mattor
- ur avsedda att bäras (t.ex. fick- och armbandsur)
- dator, dataprogram, data- och TV-spel, elektronisk kommunikations- och navigations-utrustning, elektroniska musikinstrument, audiovisuell utrustning t.ex kameror, projektorer, DVD-, band- och skivspelare, förstärkare, högtalare, radio-,video- och TV- apparater, läs- och surfplattor, samt tillbehör till uppräknade föremål
- pälsar och pälsverk samt därför avsedda beredda och oberedda skinn
- tobak, e-cigarett, vin och sprit.
- vapen och delar av vapen.

Tekniskt värde

Tekniskt värde vid viss tidpunkt är *nyanskaffningsvärdet* vid tidpunkten med avdrag för ålder, slitage och omodernitet, samt värdeminskning som beror t ex på minskad användbarhet, nya produkter och ny teknik.

Utgångspunkten är att det tekniska värdet beräknas till värdet av den skadade egendomens kvarvarande livslängd i förhållande till egendomens normala livslängd. Därefter kan justeringar göras för andra påverkande faktorer enligt föregående stycke som är aktuella avseende den skadade egendomen.

Terrorhandling/ terrorism

Med *terrorism* och *terrorhandling* avses handling som innebär användning och/eller bruk av våld eller maktmedel eller hot därom, som begås av individ/er eller grupp av individer, oavsett om handlingen begås för egen räkning, i samröre med eller på uppdrag av organisation/er eller regering/ar och vars syfte/en eller skäl är politiska, religiösa, ideologiska och/eller etniska och där handlingens avsikt är att sätta skräck i befolkning eller grupp av individer eller tvinga regering/ar, myndighet/er eller organisation/er att genomföra eller avstå från att genomföra viss åtgärd eller på annat sätt påverka deras agerande eller beslut.

Totalrenovering

Med *totalrenovering* avses att samtliga punkter är uppfyllda:

- samtliga vatten-, avlopps- och elinstallationer ska vara utbytta.
- all våtrumsisolering (tätskikt) ska vara utbytt
- om byggnaden har egen central eldning med skorsten ska även den vara renoverad med provtryckt skorsten

Trygg-Hansa

Med *Trygg-Hansa* avses Tryg Forsikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filial.

Trädgård, tomt och markanläggning (Objekttyp)

Med *trädgård, tomt och markanläggningar* avses tomtmark med växtlighet, asfaltbeläggning, staket, stängsel, flaggstång och annan anordning för stadigvarande bruk inom fastigheten (exempelvis elstolpe för laddning av elbilar, utomhusbelysning, uttag för motorvärmare, parkeringsautomat, skulpturer, lekplatsutrustning, brygga), dock inte brunn och vattentäkt.

Anmärkning: Särskilt avtal fordras för viss egendom, se 1.5.1.1 (Tilläggsavtal fordras).

Allmänna avtalsbestämmelser

Täckningsbidrag

Med *täckningsbidrag* i avbrottsförsäkring avses försäljningsvärdet för såld, levererad vara eller utförda tjänster exklusive mervärdesskatt och särskilda varuskatter minskat med häremot svarande kostnader för

- lämnade rabatter
- frakter, transport- och sjöförsäkringspremier samt tullavgifter
- licenser, royalties, provisioner och bonus i den mån de inte är garanterade
- förbrukning av direkt och indirekt material, det vill säga huvudsakligen råmaterial, förbrukningsartiklar och handelsvaror
- emballage för försäljning eller som ingår i såld vara
- reparation och underhåll av maskiner, verktyg och andra driftinventarier
- energi-, vatten- och avloppsavgifter i den mån de inte utgör kontrakterade minimiavgifter
- tillverkningskatter
- avgifter till kontokortsföretag eller bank, som är relaterade till försäljning.

Kostnader av det slag som anges i definitionen ska dras från försäljningsvärdet i den mån de förekommer i den *försäkrades* rörelse. Andra avdrag ska inte göras. I *täckningsbidraget* inräknas löner och för- måner till alla arbetstagare samt av dessa löner beroende avgifter enligt lag eller i avtal.

Om annan definition av *täckningsbidrag* än ovan ska tillämpas anges detta i *försäkringsbrevet*.

Anvisning till definitionen av täckningsbidrag

Kostnaden för direkt och indirekt material ska så nära som möjligt beräknas efter marknadspriset under den tid som materialförbrukningen avser.

Om leverans sker från en avdelning till en annan inom ett företag eller från ett företag till ett annat inom en och samma koncern, ska tillämpat debiteringspris alltid justeras till gängse marknadspris. Denna bestämmelse behöver inte tillämpas om avbrottsförsäkringen tecknats gemensamt för hela rörelsen respektive hela koncernen.

Vissa avdragsposter i definitionen hänför sig till rörelsens tillverkningsvolym. Denna överensstämmer i regel inte med försäljningsvolymen varför tillverkningskostnaderna måste korrigeras med värdet av förändrad volym av egentillverkat hel- och halvfabrikatlager. Denna korrigerings ska ske med förändringen av lagrets inventerade värde mellan räkenskapsårets början och slut. Detta förutsätter att inventeringsprinciperna är oförändrade under året samt att all inverkan genom dolda reserver elimineras. Förändringen av det inventerade värdet ska omräknas med hänsyn till marknadspris under perioden för direkt och indirekt material.

Om lagret ökat måste tillverkningskostnaderna reduceras för att överensstämma med försäljningsvolymen. Om lagret minskat måste tillverkningskostnaderna öka att överensstämma med försäljningsvolymen. Om lagret minskat måste tillverkningskostnaderna ökas.

Vid justering på grund av lagerförändring skall in- och utgående lager av hel- och halvfabrikat tas upp till summan av däri nedlagda tillverknings och driftskostnader enligt definitionen.

Tätskikt

Med *tätskikt* avses ett tätskiktssystem avsett att förhindra utströmning från våtutrymme.

Allmänna avtalsbestämmelser

Underförsäkring

Underförsäkring föreligger vid

- *helvärddeförsäkring* då försäkringsbeloppet är för lågt i förhållande till *nyanskaffningsvärdet*
- *förstariskförsäkring* i de fall försäkringsbeloppet utgör viss del av egendomens värde (helvärde) och detta värde är för lågt i förhållande till *nyanskaffningsvärdet*. Är helvärdet framtaget enligt av Trygg- Hansa godkänd värderingsmetod, tillämpas inte påföljdsbestämmelsen.

Påföljd

Föreligger underförsäkring reduceras skadeersättningen proportionellt emot förhållandet mellan angivet försäkringsbelopp och *nyanskaffningsvärdet* respektive det belopp som för ifrågavarande försäkringsform skall upptas som försäkringsbelopp.

Vid räddnings- och röjningskostnader samt restvärdesskydd (se 1.8) görs motsvarande reducering vid underförsäkring.

Varor (Objekttyp)

Med *varor* avses egendom avsedd för försäljning t ex

- råvaror
- produkter i arbete
- hel- eller halvfabrikat
- varor anskaffade för försäljning
- osålda lotter, som ska redovisas
- emballage och annan lös egendom, som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller försäljas tillsammans med denna. Emballage av inventariekaraktär, som är avsett för upprepad sändning samt egendom som anskaffats för uthyrning eller leasing hänförs till objekttypen maskinerier.

*Varor kan även vara stöldbegärlig egendom som försäkras som en separat egendomstyp.

Verktyg och mindre maskiner

Med *verktyg* och *mindre maskiner* avses här handverktyg, mindre redskap och eldrivna verktyg vars enskilda värde är högst 0,5 basbelopp. *Verktyg* kan ingå i *hjälpmedel (objekttyp)*.

Värdering

Se respektive definition av:

- Nyanskaffningsvärde
- Tekniskt värde
- Ekonomiskt värde

Värmekulvert

Med *värmekulvert* avses ett i mark utanför byggnad anlagt ledningssystem - innefattande rörledningar, värmeisolering och skyddshölje – för distribution av värme och varmvatten samt till sådant ledningssystem hörande kulvertkammare med utrustning.

Till värmekulvert räknas inte under- eller abonnentcentraler eller därtill hörande utrustning

Ytbeläggning

Med *ytbeläggning* avses ytskikt eller beläggning, t ex målning, tapetsering, beklädnad på ytter- och innertak, beklädnad på ytter- och innerväggar samt golvbeläggning.

Årsomsättning

Med *årsomsättning* avses försäljningsvärdet enligt senast avslutade räkenskapsår för såld, levererad vara och/eller utförda tjänster exkl mer värdeskatt.

Omfattar senaste räkenskapsår längre eller kortare tid än 12 månader skall omräkning motsvarande 12 försäljningsmånader göras. Nystartad rörelse, som saknar historisk omsättning, skall uppge den omsättning som med hänsyn till budget och faktiska omständigheter kan förväntas för kommande 12 månader.

Återställande

Återställande innebär för

- byggnad reparation eller återuppförande på samma grund av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma eller liknande ändamål.
- *maskiner/inventarier, arbeten och hjälpmedel*, reparation eller återanskaffande av egendom av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Transportförsäkring

För Transportförsäkring enligt villkor P159 gäller allmänna avtalsbestämmelser (Allmän svensk sjöförsäkringsplan av år 2006) enligt det villkoret.

1.20 Sanktionsklausul

Trygg-Hansa* är inte skyldigt att lämna försäkringsskydd, betala ersättning för en skada eller kostnad eller tillhandahålla en förmån om det skulle innebära att *Trygg-Hansa* bryter mot eller blir exponerat för någon sanktion, förbud eller restriktion som utfärdats av FN, EU, Storbritannien, USA eller som följer av andra nationella sanktionsregelverk.

*Med *Trygg-Hansa* avses Tryg Forsikring A/S genom Trygg-Hansa Försäkring filial. ”